

Mystieke achtergronden van ‘Aan de Voeten van de Meester’...

– Peter J. Smit

In december 2010 was het 100 jaar geleden dat het boekje *At the Feet of the Master* verscheen. Het is sindsdien in meer dan 40 talen verschenen en wordt nog steeds herdrukt en gretig bestudeerd. Dat rechtvaardigt een terugblik op de omstandigheden die tot publicatie van het boekje leidden. De voorjaarsdag van de Theosofische Vereniging in Nederland op 19 maart 2011 zal aan dit meditatieve boekje gewijd zijn.

Naast de serieuze studieboeken die binnen de theosofische beweging verschenen, zijn er ook standaardwerken met aanwijzingen voor spirituele ontwikkeling gepubliceerd. Boeken die aan de basis hebben gestaan van al datgene wat we tegenwoordig zien als ‘de spirituele reis’, het spirituele ‘pad’, de zoektocht naar verlichting of in elk geval een zoektocht naar bevrijding van een aantal beperkingen in het aardse leven. Dat is, binnen een beweging die is opgericht om de Eenheid van Leven tot bewustzijn te brengen, niet zo vreemd. In het alledaagse leven ligt die eenheid van leven, voortkomend uit een verbondenheid met de geestelijke werelden, immers niet voor de hand. Dat was nu juist de reden waarom in 1875 de leraren van H.P. Blavatsky (HPB), de Mahatma’s genoemd, haar en kolonel Henry Olcott stimuleerden om de Theosophical Society (TS) op te richten. Na de oprichting van deze wereldvereniging kwam

Krishnamurti (rechts) en Nitya

een aantal publicaties op gang die lezingen en gedachtegangen publiceerden die in de 19^e en begin 20^e eeuw geen gemeengoed waren, en dat overigens nog steeds niet schijnen te zijn, alhoewel standaardwerken van HPB als *Isis Unveiled* en *The Secret Doctrine* wel heel wat zoekers en denkers geïnspireerd hebben en aan de basis hebben gelegen van wat nu een veel bredere stroom is geworden. De stroom die we als de ‘New Age’-beweging aanduiden.

Meditatieve werken

Naast deze meer intellectuele werken verschenen de al genoemde gidsen voor innerlijke ontwikkeling. In 1885 verscheen de eerste daarvan: *Light on the Path*, geschreven door Mabel Collins, die hiertoe was geïnspireerd door HPB. In 1889 verscheen HPB's eigen meditatieve tekst: *The Voice of the Silence*, vertaald in het Nederlands als *De stem van de stilte*. In 1910 verscheen van de mysterieuze auteur ‘Alcyone’ de tekst *At the Feet of the Master*.¹ Op de kaft stond als auteur “Alcyone” vermeld, de naam die eerst voor Krishnamurti werd gebruikt. In de Engelse uitgave van 2001 geeft John Algeo kort weer hoe het werkje tot stand kwam². Voor wie geïnteresseerd is om uitvoeriger over de omstandigheden te lezen waaronder dit boekje tot stand kwam, verwijs ik naar het artikel van Christian Vandekerckhove in dit nummer, maar ook naar de biografie van Krishnamurti door Mary Lutyens³. Krishnamurti heeft zich later slechts beperkt uitgelaten over die omstandigheden. Daarbij speelt een rol dat hij, voor zover mij bekend, sinds 1929 een groot deel van zijn geheugen kwijt is geraakt.

Occulte scholing

HPB had op het bestaan van de Mahatma's gewezen. Diverse mensen hadden brieven van deze Mahatma's ontvangen en in de tachtiger jaren van de 19e eeuw waren er op het hoofdkwartier van de TS ook heel wat proefleerlingen en aangenomen leerlingen. HPB publiceerde over de vereisten van leerlingenschap en de voorwaarden voor een occulte ontwikkeling in het blad *The Theosophist*. Eén van de leerlingen was bijvoorbeeld Mohini M. Chatterjee. Die publiceerde van 1885 tot 1887 een reeks artikelen waarin de tekst *Viveka Cūdāmani*⁴ werd vertaald en behandeld. *Cūdā* wil zeggen ‘top’. *Viveka* is te vertalen als ‘geestelijk onderscheidingsvermogen’. *Mani* is een juweel of edelsteen. De titel van deze tekst betekende dus ‘kroonjuweel van wijsheid’. De tekst zelf wordt toegeschreven aan *Śamkarāchārya*, de voornaamste leraar van één van de vedische filosofische scholen: de Advaita Vedānta. Hij wordt gezien als een bruggenbouwer tussen de Vedānta-filosofie en het boeddhisme. Advaita Vedānta gaat uit van één fundamentele absolute Werkelijkheid die ten grondslag ligt aan en zich uitdrukt in het universum. Om het zuivere onderscheiden tussen werkelijkheid en illusie mogelijk te maken begint deze tekst met het aangeven van de vier eigenschappen die nodig zijn voor de zogenaamde ‘Zelfrealisatie’. Deze vier eigenschappen zijn: 1. *Viveka*, onderscheidingsvermogen: het kunnen waarnemen van geestelijke oorzaken achter hun uitdrukking in de gebieden van de materie; 2. *Vairagya*, ongehechtheid of het loslaten van verlangen naar bezit en emotionele opwinding; 3. *Shatsam-patti*, rustig en kalm gedrag door het

ontwikkelen van een aantal karaktereigenschappen; en 4. Mumuksha, de wil en het verlangen om ware vrijheid te bereiken en het geestelijke Zelf te kennen.

Ook Annie Besant noemde deze eigenschappen in haar lezingencyclus *The Path of Discipleship*⁵. In de derde lezing, *The Life of the Disciple* gebruikte zij precies dezelfde termen: Viveka, Vairagya, Shatsampatti en Mumuksha. Voor wat betreft het derde vereiste: hier ging het volgens Annie Besant om zes te verwerven eigenschappen: Shama (gedachtencontrole), Dama (zelfbeheersing, controle van het gedrag, van de zintuigen en het lichaam), Uparati (een brede en voortdurende tolerantie), Titiksha (uithoudingsvermogen), Shraddha (vertrouwen) en Samadhana (evenwicht, rustige geest).

Aan de Voeten van de Meester

In het boekje *Aan de Voeten van de Meester* komen precies dezelfde kwaliteiten terug, alleen worden ze daar genoemd: onderscheidingsvermogen, begeerteloosheid, juist gedrag en liefde. De zes te verwerven eigenschappen bij 'juist gedrag' zijn: zelfbeheersing in denken, zelfbeheersing in handelen, verdraagzaamheid, blijmoedigheid, op één-punt-gerichtheid en vertrouwen.

Bij de bespreking van de tekst van dit boekje door Annie Besant en Leadbeater in een eigen tekst⁶ merkte Leadbeater⁷ iets bijzonders op bij Mumuksha. Hij wijst erop dat de vertaling van Mumuksha als 'liefde' gewaagd was. Mumuksh betekent: begeerte naar verlossing. Uiteraard is het taalkundig verbonden met het begrip Moksha: bevrijding. Sommigen in de hindoe-traditie zien het woord Moksha als verbonden met bevrijding van de cyclus van geboorte en dood, en daar-

om als een 'negatieve toestand'. Anderen wijzen erop dat het een toestand is van geluk, een geluk voorbij de toestand van afgescheidenheid, ook wel kaivalya, onafhankelijkheid, of absolute eenheid genoemd. Nu, over deze begrippen kan men lang studeren en ook over 'strijden'. Dat is bij de bespreking van dit boek echter niet zo belangrijk. Opvallend genoeg is dat het eerste vereiste: onderscheidingsvermogen eigenlijk allesbepalend lijkt te zijn. Allesbepalend, om uiteindelijk uit te komen bij de eigenschap liefde. Zoals in het boekje staat: *Van alle vereisten is liefde de belangrijkste, want als die sterk genoeg is in de mens, dan dwingt zij hem om alle andere vereisten te verwerven, en zonder haar zouden alle andere nooit voldoende zijn*⁸. Bij het zorgvuldig doorwerken en mediteren van dit boekje kan ook de moderne mens tot onverwachte inzichten komen. Soms komen die inzichten zeer onverwacht en plotseling, en soms rijpen zij en nemen lange tijd in beslag voordat een nieuw besef aanbreekt. De liefde is het doel, maar het onderscheidingsvermogen is het instrument. Dat is niet zo vreemd. Onderscheidingsvermogen vereist een zorgvuldig waarnemen en denken en ook een zorgvuldige mentale hygiëne: het opbouwen van een regelmatig gedachteleven en een regelmatige zelfobservatie om tot regeneratie van het eigen denken en het eigen voelen en daardoor het eigen handelen te komen. Ook in de andere Indiase scholen van denken, bijvoorbeeld in de Yoga-traditie⁹ is het onderkennen van de rol en het ontwikkelen van het vermogen tot juist onderscheiden van groot belang. Juiste geestelijke kennis wordt verkregen door waarneming, onderzoek en onderricht. In de commentaren op de eigenschappen in

Aan de Voeten van de Meester komen soms heel onverwachte wendingen voor. Bijvoorbeeld over waar zelfzucht in kan schuilen, maar ook soms hele simpele praktische tips om je gedachteleven en je handelingen te scholen en te spiritualiseren. Helaas kan ik daar hier niet uitvoerig op in gaan. Christian Vandekerkhove zal dat ongetwijfeld inspirerend doen op de voorjaarsdag van de TVN op 19 maart 2011.

Regeneratie vanuit het denken

Ook internationaal is aan het jubileum aandacht besteed. Onze internationale Presidente, Radha Burnier wees er in een beschouwing in het juninummer 2010 van *The Theosophist*¹⁰ op, zie de vertaling elders in deze *Theosofia*, op dat Krishnamurti een bijzonder onzelfzuchtige indruk heeft gemaakt op allen die hem ontmoetten, al vanaf het begin. Zij wijst erop dat de Mahatma's weliswaar in de wereld zijn, maar 'in een heel andere wereld leven' dan wij. Wat essentieel is in hun wereld, kan onbelangrijk zijn voor ons, en wat heel belangrijk lijkt voor ons, kan zeer weinig relevantie hebben in hun wereld. In haar artikel verbindt Radha Burnier de inzichten van *Aan de voeten van de meester* ook met de inzichten uit *Licht op het Pad*. Overigens: *Licht op het Pad* verscheen in 1885/1886, dus 125 jaar geleden. Aan de hand van het begrip tijd, maakt onze presidente dat duidelijk. In onze wereld is tijd bijvoorbeeld belangrijk, veel belangrijker dan voorheen. Tijd op zich is echter ook een illusie, het is door ons als 'waarnemingsmodus' geschapen. Zonder de illusie van tijd zouden we de wereld in een heel ander licht zien. De eerste regel in *Licht op het Pad* is: *Roei eerzucht uit*¹¹. Eerzucht bestaat omdat we met tijd rekening houden. Eerzucht is de

begeerte om iets te bereiken, om iets gedaan te krijgen, om iets binnen een bepaalde tijd te bereiken. Tijd is echter illusie. Tijd gaat sneller voorbij als je vrolijk en gelukkig bent, en langzamer als je depressief bent of in een rij moet staan. De snelheid waarmee het verstrijken van de tijd kan worden ervaren, heeft dus te maken met onze verlangens. Dat is misschien de reden dat Krishnamurti de opmerking maakte dat "Begeerte tijd is". Eerzucht schept allerlei soorten van intense begeerte en het creëert allerlei moeilijkheden in intermenselijke relaties. Maar in de wereld, de staat van zijn, van de Mahatma's speelt tijd nagenoeg geen rol. Zij weten hoe te wachten op hoe de dingen groeien vanuit de natuurlijk vloeiende stroom. Als tijd geen rol speelt, kun je de menselijke ontwikkeling in alle rust afwachten. Je kunt ook besluiten niet af te wachten, en toch zonder eerzucht je eigen ontwikkeling ter hand te nemen. Daarvoor zijn deze teksten bedoeld, geschreven en ons gegeven.

Doeleinden van onze vereniging

Onze vereniging heeft drie doeleinden. De Mahatma's wezen er al vroeg op dat van deze drie doeleinden bij de leden vaak vooral aandacht was voor het tweede doeleinde (vergelijkende studie). Maar voor hen was het eerste doeleinde (het vormen van een kern van de universele broederschap der mensheid) veel belangrijker. Het is natuurlijk wel zo dat we ons meer en meer kunnen realiseren dat zonder het derde doeleinde (dat de regeneratie van het denken aangeeft met als mogelijk gevolg een totaal andere instelling van het bewustzijn) het eerste doeleinde niet gerealiseerd kan worden. Het boek *Het innerlijke leven van Krish-*

namurti van Aryel Sanat (UTVN, 2005) werpt een bijzonder licht op dit gegeven. Sanat wijst erop dat de leringen van HPB en Krishnamurti gericht zijn op die noodzakelijke regeneratie van het denken. Een fundamenteel eeuwige lering bij HPB is bijvoorbeeld dat er een bewustzijnstoestand van inzicht en mededogen bestaat. Dezelfde lering komt in een andere vorm bij Krishnamurti als bijna vanzelfsprekend weer terug. Sanat gaat diep in op de historische achtergronden van de Theosophical Society, de ontdekking van Krishnamurti en het bestaan van de Mahatma's. Sanat beschrijft ook het latere 'proces' van Krishnamurti: de pijnlijke lichamelijke ervaringen vanaf 1922 die een ingrijpen van de krachten van eeuwige wijsheid zouden kunnen zijn. Als we terugkijken zou dat proces kunnen wijzen op een nieuwe mogelijkheid. De Mahatma's dalen dan niet meer neer uit de subtielere gebieden, maar het mees-terbewustzijn kan in de levende mens zelf worden opgewekt door de mogelijkheid het hersenverstand aan te passen aan een grotere potentie van het bewustzijn.

In *Licht op het Pad* worden we regelmatig opgeroepen om 'in het eeuwige te leven'. Om dat te kunnen, moeten we het eeuwige kunnen onderscheiden in de wereld om ons heen. Daarvoor hebben we de eigenschappen nodig die in het boekje *Aan de Voeten van de Meester* worden beschreven. De aanwijzingen om die eigenschappen te verwerven zijn nog steeds uiterst bruikbaar en die eigenschappen beginnen

met het zuiveren van ons denken. Vanuit het eigen bewustzijn moet onze regeneratie beginnen. Dit boekje is daarvoor een prachtig eerste hulpmiddel.

Noten

- 1 De laatste Nederlandse vertalingen en gezamenlijke uitgave van deze drie theosofische 'klassiekers' verscheen in 2006 bij de Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland, onder de titel: *Drie Wegen, Eén Pad*.
- 2 *At the Feet of the Master* en *Towards Discipleship*, Quest Books, Wheaton, 2001, pp. 13-17.
- 3 Mary Lutyens: *Krishnamurti, jeugd en bewustwording*, Ankh Hermes, Deventer, 1976, pp. 30-38.
- 4 Later gebundeld en uitgegeven door Theosophical Publishing House in India vanaf 1932. Daarna zijn er herdrukken verschenen en dit werk is nog steeds in de handel.
- 5 Gebundeld in het boek: A. Besant: *The Path of Discipleship*, Adyar, Madras 1895, geciteerd naar de vierde editie van 1918.
- 6 Annie Besant & C.W. Leadbeater: *Talks on the Path of Occultism, Vol. 1: At the Feet of the Master*, oorspronkelijke editie, TPH, Adyar, 1926.
- 7 Op. cit. p. 352.
- 8 Nederlandse editie *Drie Wegen, Eén Pad*, p. 217.
- 9 Zeker ook in *De Yoga Sutra's van Patanjali*, zie bijvoorbeeld het trefwoordenregister van de Nederlandse vertaling van de editie van I.K. Taimni, Amsterdam, 2010, UTVN.
- 10 Radha Burnier: *On the Watch-Tower, A Centenary to Mark, The Theosophist*, June 2010, pp. 3-6, vertaald en ook in dit nummer van Theosofia aan te treffen.
- 11 Nederlandse editie *Drie Wegen, Eén Pad, Licht op het Pad*, p. 159.

Studeer dus, maar bestudeer allereerst datgene
wat jou het beste helpt om anderen te kunnen helpen.

(Aan de Voeten van de Meester, UTVN, blz. 200)